

АКАДЕМИЯ на МВР

Факултет ПОЛИЦИЯ

Специалност: ЗАЩИТА на НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

Дисциплина: ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ на ТЕРОРИЗМА

Задочно 2021/2022, 1 курс, 2 семестър

РЕФЕРАТ

НА ТЕМА:

**Същност предизвикателство и тенденции в
противодействието на тероризма пред
полицейските служби.**

Преподавател: доц. д-р Марин Станчев

Старши преподавател: Ал. Даскалов

Студент: Георги Сачков

Факултетен № МССТ 6390

gogors@abv.bg

0884 322 733

СОФИЯ 2022 г.

Съдържание

1. Увод.....	1
2. Видове тероризъм.....	2
3. Общи положения, Термини и определения.....	5
4. Принципи на политиките за противодействие на радикализацията и тероризма ...	6
5. Външна среда за сигурност	7
6. Политика за превенция и противодействие на радикализацията и тероризма	10
7. Заключение	11
Библиография – Използвана литература	12

1. Увод

Тероризмът е тясно свързан със социално-икономическото развитие на обществото. Съвременният тероризъм става все по-обхватен, многоаспектен и настъпателен. Използваните от терористите средства за въздействие са все по-чудовищни и съвършени. Корените на това антисоциално явление са заложени в дълбините на човешката история. Още от древността са извършвани терористични действия главно под формата на заговори и атентати, завършващи твърде често с убийството на високопоставени владетели.

Древните терористи: Трите най-известни „терористични“ групировки, съществували преди 18 век са били вдъхновени от религията, (и всичките са имали имена, които са навлезли в английския език като думи, асоциирани с техните дейности: фанатиците са известни като зилоти, асасините като убийци, а тхугите са жестоки или брутални хора).

В тази връзка проблемът за полицейското противодействие на тероризма представлява сериозен научен и практически интерес. Той произтича от казаното по-горе и от това, че явлението „тероризъм“ се утвърждава като социално-правен феномен и все повече придобива характеристиките на широко разпространено, често господстващо въздействие върху живота на съвременното човечество. Той оказва все по-голямо влияние на водената от правителствата външна политика и на извършвания от корпорациите бизнес.

Към момента ролята на полицията в противодействието на тероризма не е достатъчно добре изследвана и обнародвана в специализираната научна литература. Авторите често изследват само отделни аспекти от нея, като общотеоретични въпроси и проблеми, свързани с тяхната пряка компетентност. Това произтича от

обстоятелството, че водеща роля в противодействието на тероризма съгласно разпоредбите на действащото законодателство е предоставена на структура извън МВР и в частност полицията, която е Държавната агенция „Национална сигурност“. Въпреки това обаче, МВР и полицията имат своите компетенции в тази насока, които се нуждаят от представяне. Нарастването в съвременните условия на терористичната активност и произтичащите от нея тежки последици за вътрешната и международната сигурност на страната и световния мир обуславят необходимостта от противодействието ѝ. Полицията, като част от правоохранителната система съгласно своите компетенции в тази насока, активно се включва в този процес.

2. Видове тероризъм.

Съвременните експерти на ООН, които се занимават с изучаването на феномена тероризъм, разграничават едва шест основни типа:

- i. - национален тероризъм.
- ii. - религиозен тероризъм.
- iii. - тероризъм, подкрепен от държавата.
- iv. - ляв екстремистки тероризъм.
- v. - тероризъм на десните екстремисти.
- vi. - тероризъм на анархистите.

Съществуват различни типове тероризъм в зависимост от това какви са техните цели, мотиви, използвани средства, вътрешна организация, подбуди, методика на действие, мащаб на терористичните актове, идеологическата им основа се разделят в три основни групи:

- a) Духовен тероризъм:
 - Духовен тероризъм;
 - Религиозен тероризъм;
 - Идеологически тероризъм;
 - Психотероризъм;
 - Политически тероризъм;
 - Медиен тероризъм;
- b) Социален тероризъм:
 - Международен тероризъм;
 - Държавен тероризъм;
 - Масов тероризъм;
 - Социален тероризъм;

- с) Материален тероризъм:
- Икономически тероризъм;
 - Криминален тероризъм;
 - Кибертероризъм;
 - Ядрен тероризъм;
 - Химически тероризъм;
 - Биотероризъм;
 - Екотероризъм;
 - Тероризъм на Третата вълна;

Какво е тероризъм?

– Британска дефиниция: „Тероризмът е упражняване на насилие за постигане на политически цели чрез използване на различни негови форми за поставяне на цялото общество или част от него в състояние на страх”.

– Американска дефиниция: „Тероризмът е заплаха от насилие или упражняване на насилие за постигане на политически цели от отделни индивиди или групировки, действащи в подкрепа на или против установения законов ред, когато с действията си те целят да всяват паника, възпрепятстват или сплашват определени групи, а не непосредствените жертви”.

Различните видове тероризъм, класификации, критериите и разпространението им: по сфери на действие, по субекти на терористична дейност, по средства, които се използват в зависимост от средата на протичане на терористичните действия – наземен, морски, въздушен. По сфери на действия – терора е вътрешно-държавен и международен, наричат международен - транснационален. Вътрешнодържавен терор е свързан от една страна с дейността на държавните структури, от друга страна тук се отнасят опозиционните сили и тяхната борба срещу съществуващия режим. Характерен само за една страна и не излиза извън границите ѝ, френската революция, в отговор на редица убийства от страна на контрареволуцията, се налага революционна власт да осъществи терор по отношение на опозиционните сили. В Русия, 1918 - 20 г. терор както от страна на държавни структури, така и от страна на редица опозиционни сили – съществува червен и бял терор.

Стратегията за противодействие на радикализацията и тероризма се основава на българските национални интереси, определени в съответствие с Конституцията,

законите на страната и на Стратегията за национална сигурност на Република България, както и на Глобалната стратегия на Организацията на обединените нации за противодействие на тероризма, също и релевантните резолюции на Съвета за сигурност на ООН, конвенциите на ООН, както и на Стратегията за вътрешна сигурност на Европейския съюз, Стратегията на Европейския съюз за борба срещу тероризма, Стратегията на ЕС за борба срещу радикализацията и набирането на терористи, Решенията на Срещата на върха за противодействие на насилствения екстремизъм и приетите планове за действие.

Комплексът от мерки за противодействие на радикализацията и тероризма обединява дейностите на държавните органи, институции, организации и гражданите за изграждане и използване на способности за разкриване, възпиране, предотвратяване и активно противодействие на рисковете, заплахите и последиците, породени от насилствената радикализация и тероризма.

Противодействието на радикализацията и тероризма е всеобхватна, общодържавна, общонационална и многопластова дейност с единно ръководство, планиране, финансово и ресурсно осигуряване и с децентрализирано изпълнение, при което отделните структури имат относително голяма свобода на действие при постоянна и ефективна хоризонтална координация помежду си.

Радикализацията е комплексен, динамичен и сложен процес, който поражда заплахи за националната сигурност. Свързан е с поляризация и нарушаване на социалното единство в обществото и следва да му се противодейства на ранен етап чрез прилагането на мултидисциплинарен подход. В по-ранните етапи радикализацията е обратима и предотвратима. Това създава възможност за прилагане на широка гама от мерки по превенция на радикализацията, основана на идеологически и религиозни вярвания, осуетяване привличането на радикализирани индивиди към терористични структури, както и за дерадикализация и социална реинтеграция на бивши привърженици на антидемократични доктрини, използващи насилието като метод и/или участници в терористична дейност.

През последното десетилетие броят на терористичните атаки или на опитите за извършването им продължава да нараства. Отбелязва се нарастване на терористичната активност в съседни на Република България страни. В Европейския съюз, въпреки сравнително малкия брой терористични атаки и жертви, заплахата за сигурността на гражданите остава постоянна. В този смисъл тероризмът представлява сериозна опасност за българското общество и за държавните интереси.

Текущото състояние на средата за сигурност налага предприемането на адекватни мерки за ефективно противопоставяне на радикализацията и тероризма като основни заплахи за сигурността и интересите на Република България.

Държавните институции осъществяват непрекъснати и решителни действия за идентифициране и противодействие на всякакви форми и прояви на радикализация.

Българското правителство чрез своите правоохранителни и специални служби противодейства решително на всякакъв вид терористична дейност, включително и подготовката за осъществяването на такава дейност.

Противодействието на явленията, свързани с екстремизма, радикализацията и терористичните дейности, налага обединение на всички разполагаеми и релевантни национални ресурси или такива по линия на европейската и международната солидарност. При противодействието на горепосочените негативни явления е от съществено значение взаимодействието със страните от Европейския съюз и съюзниците от НАТО.

3. Общи положения, Термини и определения:

Радикализацията е процес, по време на който се достига до крайност на мненията, възгледите, вярванията и идеологиите до степен на яростно отхвърляне на алтернативни на проповядваните идеи. Радикализацията се характеризира с решителна готовност за налагане на собствените възгледи и принципи над тези на останалата част от обществото чрез отхвърляне на конституционните устои на демокрацията и непризнаване на основните права на човека. Много често това води до споделяне на идеологията на насилието. Радикализация, която води до насилие, е явление, при което отделни личности или групи възприемат мнения, възгледи и идеи, които могат да доведат до актове на тероризъм.

Насилственият екстремизъм е явление, при което отделни личности или групи подкрепят или извършват идеологически мотивирано насилие, за да постигнат своите идеологически цели.

Екстремизмът и радикализацията, които водят до насилие, са явления, които поставят под заплаха основни ценности на Европейския съюз – демокрацията, човешките права, свободата и правовата държава.

Дерадикализацията е процес, най-често осъществяван посредством система от програми и мерки, имащи за цел да редуцират крайността на възгледите и да реинтегрират в обществото хора, които вече са радикализирани.

Деангажиране е процес, при който дадена личност се отказва от участие в радикална група или радикална дейност. Този процес на промяна не означава непременно, че съответната личност се е отказала от своите политически или идеологически виждания.

Тероризъм е всяко деяние с криминален характер, съпроводено с акт на насилие, което чрез преднамерено застрашаване на безопасността и живота на гражданите, както и на важни инфраструктурни обекти, има за цел да създаде страх и несигурност в обществото и да дестабилизира демократичните институции като средство за постигане на конкретни политически и идеологически цели.

Тероризмът е глобална заплаха и не е обвързан с конкретна религия, идеология, етнос или цивилизация. Осъществява се от отделни индивиди или групи хора, които по същество извършват тежки престъпления срещу личността и обществото. Тези престъпни действия не могат да бъдат оправдани по никакъв начин и поради никакви причини.

4. Принципи на политиките за противодействие на радикализацията и тероризма

Стратегията за противодействие на радикализацията и тероризма се основава на следните принципи:

- Върховенство на закона и спазване на основните права и свободи на гражданите;
- Спазване на международните норми и сътрудничество с ООН, ЕС и НАТО;
- Координираност в дейността на органите на изпълнителната, съдебната и местната власт;
- Изграждане на единна система за сигурност и повишаване на сътрудничеството между отделните елементи от системата за национална сигурност чрез изграждане на вертикални и хоризонтални функционални връзки;
- Откритост и прозрачност при провеждането на политиката за противодействие на радикализацията и тероризма;
- Сътрудничество с гражданите и неправителствените организации.

Основните цели на Стратегията за противодействие на радикализацията и тероризма са:

- Превенция на насилствената радикализация на отделни личности или групи в българското общество;

- Противодействие на разпространителите на терористична и радикална пропаганда и лицата, набиращи членове на терористични организации;
- Предотвратяване и пресичане на терористична дейност на и от територията на Република България;
- Осигуряване чрез правни и институционални механизми на ефективно наказателно преследване на организаторите, извършителите и помагачите на действия, свързани с радикализация или тероризъм в Република България и в други държави;
- Минимизиране на последствията от терористична дейност;
- Изграждане на доверие в гражданите и обществото, както и на активност по отношение на противодействието на радикализацията и тероризма.

Актуалните рискове и заплахи за сигурността на Република България от радикализация и тероризъм са в голяма степен следствие от кризисни развития във външната среда на сигурност.

5. Външна среда за сигурност

През последните няколко години ясно се проявява тенденция на разпространение и засилване на радикализацията и тероризма в глобален план, което засяга сигурността и интересите и на Република България. От особено значение за появата на тази тенденция са конфликтите и кризите в Близкия изток и Северна Африка (Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Египет, Мали, Нигерия, Сомалия), в Централна и Южна Азия (Афганистан, Пакистан), други региони и държави, както и страни от Западните Балкани в политически, икономически и етно-конфесионален план.

Тероризмът продължава да бъде главната заплаха за международната и националната сигурност, а също и за живота, здравето, свободите и правата на гражданите. Разпространението на оръжия за масово унищожение, нарастването на военните потенциали, глобализацията и лесният достъп до модерни информационни технологии, организираната престъпност, нелегалният трафик на хора, оръжия и наркотици; демографските, енергийните и екологичните проблеми, рисковете от технически и природни катастрофи са други източници на напрежение, които могат да се окажат в сложна взаимна причинно-следствена връзка с тероризма.

На този етап най-реалните и непосредствени рискове и заплахи за Република България от радикализация и тероризъм възникват като следствие от активността на различни терористични групировки и формирования с потенциал в глобален план.

Наличието на голям брой чуждестранни бойци от европейски държави в състава на различни екстремистки и терористични формирования в конфликтните зони увеличава риска и заплахата срещу Република България. Завръщащите се в страните на силно радикализирани и с богат боен опит терористи, генерират сериозни рискове и заплахи за сигурността не само на съответните държави, но и за региона като цяло, включително и за Република България. Тази категория лица имат повишен потенциал за пропагандиране на радикални идеи, за изграждане на логистични структури и мрежи за подпомагане на тероризма и за създаване на терористични формирования в района.

Рискове за сигурността на Република България произтичат и от факта, че немалка част от заминаващите за конфликтните зони и завръщащите се от там чужди терористични бойци от Западните Балкани преминават транзитно през българска територия.

Конкретни рискове за страната ни произтичат от вълните нелегални мигранти от кризисни региони и държави към Европа, включително към и през Република България. Вероятността чрез този поток на наша територия да проникнат радикализирани и терористични елементи и групи е голяма.

Рискове от радикализация за Република България съществуват и във връзка с обучението на наши граждани в чужди религиозни образователни центрове, където се проповядва екстремистка идеология. Не може да се изключи вероятността завръщащите се у нас след обучение лица да се ангажират в пропаганда на радикални идеи и опити за реализацията им в страната.

При цялостната оценка на съответните рискове за Република България следва да се има предвид и нарастващата обвързаност и сътрудничество под различни форми на терористичните формирования със структурите на организираната престъпност в Европа, особено в Западните Балкани. Подобно взаимодействие създава допълнителни предпоставки за засилване на радикализацията и на заплахите от тероризъм в региона.

Предвид комплексния характер на конфликтите и кризите в дестабилизиращи региони и страни с влияние върху външната среда на сигурност, генериращи рискове и заплахи за Република България, може да се прогнозира, че евентуалното им разрешаване в средносрочно и дори в по-далечно бъдеще е малко вероятно. В този контекст рисковете и заплахите от радикализация и тероризъм за страната ни ще се съхранят, а при определени условия могат и да нараснат.

Привържениците на радикални и терористични идеи и практики във все по-голям мащаб и с нарастваща интензивност използват възможностите, които предоставя интернет за разпространяване на вредни идеи и реализиране на престъпни цели. Сигурността в киберпространството във все по-голяма степен е уязвима от дейността на радикални и терористични групи. Нарастващ брой терористични организации развиват капацитета си и се стремят към осъществяване на подобни атаки в САЩ и ЕС.

Терористичният акт, осъществен на 18 юли 2012 г. на летището в Бургас, постави Република България във фокуса на вниманието на световната общественост. Този атентат показва, че всяка държава е изложена на постоянен риск от осъществяване на атаки срещу мирни граждани и невоенни цели от международни терористични организации.

Участието на страната в световната антитерористична коалиция и наличието на български контингенти в различни кризисни точки по света прави Република България потенциален обект на терористични действия.

Терористични инциденти в редица европейски държави извеждат като потенциално възможна терористична заплаха активността на самостоятелно действащи терористи, които без преки връзки с известни терористични организации са в състояние да подготвят и планират нападения на територията на Република България и срещу българските интереси зад граница.

Съществена част от генераторите на рискове за националната сигурност, и най-вече терористичните и екстремистките формирания, имат мрежова организационна структура, което ги прави много гъвкави и адаптивни. Специфичната субординирана структура на службите за сигурност и обществен ред следва да се приспособява към новите изисквания за бърза оперативна координация между отделните компетентни хоризонтални нива, с цел по-ефективно противодействие на горепосочените престъпни организации и формирания. Ако не бъде осъществено приспособяването на службите за сигурност и обществен ред, могат да се създадат предпоставки за дефицит от възможности за противодействие.

По отношение на потока от незаконно влизащи в Република България имигранти е известно, че се стремят към държави - членки на ЕС, осигуряващи стабилни социално-битови и финансово-икономически условия, но не и към връщане в страната на произход. В същото време оставащите в Република България имигранти не могат да получат в пълна степен очакваните от тях придобивки. В тази връзка

степената на радикализацията на тези общности лесно може да ескалира от нулева до критична под влияние на разнородни фактори.

Крайната бедност, социалната изолация и маргинализацията, с които се характеризират някои общности в страната, увеличават уязвимостта им към радикални религиозни или други идеологии.

Въпреки предприетите законодателни промени все още е сериозно предизвикателство наказателното преследване на чуждестранните бойци, най-вече по отношение събирането на доказателства относно целите на пътуванията на доброволците и техните действия извън ЕС.

6. Политика за превенция и противодействие на радикализацията и тероризма

Същност и специфика на радикализацията и тероризма.

През последните години все по-видима става тенденцията в Европа тероризмът и насилственият екстремизъм да не се осъществяват от строго организирани, йерархични структури, а да са дело на малки самоорганизирани групи и дори отделни лица. Налице е тенденция за терористичен „франчайзинг“, т.е. припознаване и приемане на идеите, действията и посланията на друга водеща, по-голяма терористична организация.

Терористични групи и организации, екстремистки клетки и отделни радикализирани индивиди използват предимствата на технологиите и бързото развитие на интернет и социалните мрежи, за да разпространяват своята пропаганда по-широко, по-бързо и по-ефективно. Процесите се развиват предимно сред уязвимите части на европейските общества, като например младежи, които се чувстват изолирани, дискриминирани или не притежават достатъчно добри умения за критична оценка на информацията, на която са изложени. Като резултат се създават предпоставки за насаждане на омраза между отделните религиозни и етнически групи в европейските общества. Република България не прави изключение от тези тенденции.

Традиционните правоохранителни методи и техники на дейност не са достатъчни за противодействие на процесите на радикализацията. Необходим е по-широкообхватен подход за предотвратяване и противодействие на това явление в различните му форми чрез ангажиране на различни по своя тип и насоченост на действие организации на гражданското общество.

7. Заключение

За реализиране на настоящата Стратегия се разработва и поддържа План за нейното изпълнение в рамките на времевия хоризонт на Стратегията. Планът се изработва от Министерство на вътрешните работи, в непосредствена координация с компетентните министерства и държавни агенции не по-късно от 3 месеца след обнародването на акта за приемане на Стратегията.

За практическата реализация на Плана ежегодно до 30 октомври на предходната година, се изработват годишни планове за изпълнението на СПРТ по раздели. Годишните планове се изработват от Националния контратерористичен център във взаимодействие с компетентните министерства и държавни агенции. Плановете се предоставят от министъра на вътрешните работи на Съвета по сигурността към Министерския съвет на Република България за становище до 15 ноември на предходната година и се приемат с акт на Министерския съвет.

МВР изготвя до 31 март годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за предходната година. Министърът на вътрешните работи внася доклада за обсъждане на заседание на Съвета по сигурността към Министерския съвет.

МВР координира прилагането на политиките по противодействието на радикализацията и тероризма, като:

- осъществява междинния преглед и актуализира Стратегията към средата на 2018 г. или при настъпили резки изменения в средата за сигурност;
- организира разработването на нов проект на СПРТ преди достигане на времевия хоризонт.

Положителното в противодействието на тероризма е, че през последните години нарасна броя на предотвратените терористични атаки. Доклад на ЕС от 2017 г. сочи, че 142 подготвяни терористични нападения са били неуспешни. В Германия през 2016 г. са осуетени над 10 терористични атаки. През 2017 г. руските служби са предотвратили 25 терористични акта. Пресечена е дейността на 50 спящи клетки.

Библиография – Използвана литература:

- *Стратегия за противодействие на радикализацията и тероризма 2015 – 2020 г.* МВР.pdf
- *Поуките от терористичните атаки, Нови тенденции и заплахи* – Симеон Николов, 22.03.2018 г.
- *Война и тероризъм* – coe.int
- *Определение на тероризма*, 02.12.2018 Цветелин Илчев
- *Същност на тероризма. Ислямски тероризъм.pdf* – Ст. преподавател Мина Димитрова Станева – Георгиева, катедра „Специална полицейска тактика“, факултет „Полиция“ - АМВР
- *Съвременни измерения на превенцията и противодействието на тероризма в Р. България.pdf* – Мартин Петков
- *Понятие, Класификации и Тенденции на тероризма и Мерки за полицейско противодействие.pdf* – доц. д-р Росен Радулов, Академия на МВР

Студент: Георги Сачков

Факултетен № МССТ 6390